

ATODLEN 1

Rheoliad 13(1)

Safonau ar gyfer Cyflwr Amaethyddol ac Amgylcheddol Da

Sefydlu lleiniau clustogi ar hyd cyrsiau dŵr

- 1.—(1) Rhaid peidio â thaenu gwartaith nitrogen a weithgynhyrchwyd o fewn 2 fetr i ddŵr wyneb.
- (2) Rhaid peidio â defnyddio Cynhyrchion Diogelu Planhigion o fewn 2 fetr i ddŵr wyneb ac eithrio i reoli rhywogaethau estron goresgynnol a hynny yn unig pan fo trwydded wedi ei rhoi yn unol â Rheoliadau Rheoli Plaleiddiaid 1986(1).
- (3) Rhaid peidio â thaenu tail organig o fewn 10 metr i ddŵr wyneb oni ddefnyddir cyfarpar taenu manwl, ac yn yr achos hwnnw rhaid peidio â thaenu tail organig o fewn 6 metr i ddŵr wyneb.
- (4) Caniateir taenu tail da byw (ac eithrio slyri a thail dofednod) yn y mannau a grybwyllir yn is-baragraffau (1), (2) a (3)—
- (a) os taenir ef ar dir a reolir ar gyfer bridio adar hirgoes, neu fel glaswelltir lled-naturiol, cyfoethog ei rywogaethau ac os yw'r tir—
 - (i) yn dir yr hysbyswyd ei fod yn Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981; neu
 - (ii) yn ddarostyngedig i ymrwymiad amaeth-amgylcheddol a wnaed o dan y Rheoliad Datblygu Gwledig;
 - (b) os taenir ef rhwng 1 Mehefin a 31 Hydref, y ddau ddyddiad yn gynwysedig;
 - (c) os na thaenir ef yn uniongyrchol ar ddŵr wyneb; a
 - (d) os nad yw'r cyfanswm blynyddol yn fwy na 12.5 tunnell yr hectar.
- (5) Rhaid peidio â thaenu tail organig o fewn 50 metr i dwll turio, ffynnon neu bydew.
- (6) Rhaid peidio â lleoli safleoedd lle y darperir porthiant atodol i dda byw o fewn 10 metr i gwrs dŵr ar unrhyw dir.
- (7) At ddibenion y paragraff hwn—
- ystyr “cyfarpar taenu manwl” (“*precision spreading equipment*”) yw system gwadnau llusg, bar diferion neu chwistrellydd;
- ystyr “da byw” (“*livestock*”) yw gwartheg, ieir, ceirw, hwyaid, geifr, ceffylau, moch, defaid, estrysod a thyrcwn;
- ystyr “dofednod” (“*poultry*”) yw ieir, hwyaid, estrysod a thyrcwn;
- ystyr “gwartaith ffosffad” (“*phosphate fertiliser*”) yw unrhyw sylwedd sy'n cynnwys un neu fwy o gyfansoddion ffosffad a ddefnyddir ar dir i wella twf y llystyfiant ac mae'n cynnwys tail organig;
- ystyr “gwartaith nitrogen” (“*nitrogen fertiliser*”) yw unrhyw sylwedd sy'n cynnwys un neu fwy o gyfansoddion nitrogen a ddefnyddir ar dir i wella twf y llystyfiant ac mae'n cynnwys tail organig;
- ystyr “gwartaith nitrogen a weithgynhyrchwyd” (“*manufactured nitrogen fertiliser*”) yw unrhyw wrtaith nitrogen (ac eithrio tail organig) sydd wedi'i weithgynhyrchu drwy broses ddiwydiannol;
- ystyr “slyri” (“*slurry*”) yw carthion a gynhyrchir gan dda byw (ac eithrio dofednod) tra bônt mewn buarth neu adeilad (gan gynnwys unrhyw sarn, dŵr glaw neu olchiadau a gymysgwyd gyda'r carthion hynny) ac y mae eu tewdra yn caniatáu iddynt gael eu pwmpio neu eu gollwng

(1) O.S. 1986/1510; diwygiwyd gan O.S. 1997/188; gwnaed diwygiadau eraill, nad ydynt yn berthnasol

drwy ddisgyrchiant (yn achos carthion sydd wedi'u gwahanu i'w ffracsiynau hylifol a'u rhai solet, y ffracsiwn hylifol yw'r slyri);

mae "taenu" ("*spreading*") yn cynnwys doddi ar wyneb y tir, chwistrellu i mewn i'r tir neu gymysgu â haenau arwyneb y tir ond nid yw'n cynnwys dyddodi carthion yn uniongyrchol ar y tir gan anifeiliaid;

ystyr "tail organig" ("*organic manure*") yw unrhyw wrtaith nitrogen neu wrtaith ffosffad sydd â'u ffynhonnell yn anifeiliaid, planhigion neu fodau dynol, ac mae'n cynnwys tail da byw.

Echdynnu dŵr ar gyfer dyfrhau

2. Rhaid i'r modd yr echdynnir dŵr at ddibenion dyfrhau gydymffurfio ag adran 24 (cyfyngiadau ar echdynnu) Deddf Adnoddau Dŵr 1991(2).

Diogelu dŵr daear

3.—(1) Rhaid i fuddiolwr beidio ag achosi, na chaniatáu gan wybod hynny, unrhyw weithgaredd dŵr daear ac eithrio o dan, ac i'r graddau a awdurdodir gan, drwydded amgylcheddol yn unol a rheoliad 12(1)(b) o Reoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2010(3).

(2) Rhaid i fuddiolwr gydymffurfio â'r gofynion sy'n ymwneud â gweithgareddau dŵr daear yn unol â rheoliad 35(2)(p) o Reoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2010 ac Atodlen 22 i'r Ddeddf honno(2).

(3) At ddibenion y paragraff hwn—

mae i "gweithgaredd dŵr daear" yr ystyr a roddir i "groundwater activity" yn Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2010;

mae i "trwydded amgylcheddol" yr ystyr a roddir i "environmental permit" yn Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2010.

Isafswm gorchudd pridd

4.—(1) Rhaid i fuddiolwr ddiogelu pob pridd drwy sicrhau bod pob tir wedi ei orchuddio gan gnydau, sofrl, gweddillion neu lystyfiant arall pridd drwy gydol yr amser, ac eithrio pan fyddai sefydlu gorchudd o'r fath yn torri unrhyw un o ofynion paragraff 5.

(2) Pan fo tir wedi ei gynaeafu gan ddefnyddio cynaeafwr combein, cynaeafwr porthiant neu dorwr gwair, rhaid i fuddiolwr sicrhau y bodlonir un o'r amodau canlynol drwy gydol y cyfnod sy'n dechrau gyda'r diwrnod cyntaf ar ôl cynaeafu ac yn diweddu ar y diwrnod cyntaf o fis Mawrth yn y flwyddyn ddilynol,—

(a) bod sofrl y cnwd a gynaeafwyd yn aros yn y tir; neu

(b) y paratoir y tir fel gwely had ar gyfer cnwd neu gnwd gorchudd dros dro o fewn 14 diwrnod, ac

(i) yr heuir y cnwd neu'r cnwd gorchudd dros dro o fewn y cyfnod o 10 diwrnod sy'n dechrau gyda'r diwrnod ar ôl gorffen paratoi'r gwely had, neu

(ii) os byddai hau o fewn y cyfnod hwnnw o 10 diwrnod yn torri'r gofyniad ym mharagraff 6(1), yr heuir y cnwd neu'r cnwd gorchudd dros dro cyn gynted ag y bo'n ymarferol wedi i'r tir beidio â bod yn ddwrlawn.

(2) 1991 p.57. Diwygiwyd adran 24(1) gan adran 120 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995 and pharagraff 128 o Atodlen 22 i'r Ddeddf honno, a chan erthygl 4(1) o Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Swyddogaethau) 2013 a pharagraff 270(a) o Atodlen 2(1) i'r Gorchymyn hwnnw.

(3) O.S. 2010/675; diwygiwyd gan O.S. 2012/630; diwygiwyd gan offerynnau eraill yn ogystal, ond nid yw'r diwygiadau hynny'n berthnasol.

Isafswm rheolaeth tir sy'n adlewyrchu amodau penodol y safle er mwyn cyfyngu ar erydu

5.—(1) Rhaid i fuddiolwr—

- (a) beidio â chaniatáu, ar unrhyw dir, lefel o figno a rhigoli a fyddai'n achosi i bridd erydu i lawr llethr neu oddi ar y safle, i mewn i gwrs dŵr neu ffordd; a
- (b) naill ai ddefnyddio aradr gynion neu osod ffensys gwaddodion i gyfyngu ar erydiad pridd, os nad yw'n bosibl hau cnwd gorchudd ar dir sydd wedi ei gynaeafu yn ddiweddar, neu lle mae'r porthiant neu gnwd gwreiddlysiau wedi ei bori ymaith.

(2) Yn y paragraff hwn—

ystyr "oddi ar y safle" ("*off-site*") yw unrhyw fan sydd y tu hwnt i derfyn cae mewn daliad, gan gynnwys cae arall sy'n rhan o'r un daliad;

6.—(1) Rhaid i fuddiolwr beidio â gwneud gwaith maes mecanyddol ar bridd dwrlawn os nad yw—

- (a) y pridd hwnnw o fewn 20 metr i'r fynedfa at arwynebedd o bridd nad yw'n ddwrlawn;
- (b) y pridd yn ffurfio rhan o drac sy'n arwain at arwynebedd o bridd nad yw'n ddwrlawn;
- (c) y gwaith maes mecanyddol yn angenrheidiol—
 - (i) er mwyn gwella draeniad y pridd, neu
 - (ii) er mwyn corffori gypswm yn y pridd, yn dilyn mewnlifiad o ddŵr hallt, neu
 - (iii) am resymau lles anifeiliaid neu ddiogelwch dynol, neu
 - (iv) i gynaeafu cnwd o ffrwythau neu lysiau—
 - (aa) er mwyn bodloni ymrwymadau contractiol, neu
 - (bb) os byddai ansawdd y cnwd yn dirywio pe na byddid yn ei gynaeafu;
- (d) Gweinidogion Cymru, yn unol â'u rhwymedigaethau o dan is-baragraff (2), wedi cyhoeddi cyfarwyddiadau ysgrifenedig sy'n datgan, gan roi rhesymau—
 - (i) yn eu barn hwy, fod amodau tywydd eithriadol yn effeithio ar ardal yng Nghymru,
 - (ii) yn eu barn hwy, fod yr amodau tywydd hynny yn cyfiawnhau atal dros dro neu amrywio'r gofyniad yn y paragraff hwn, ar ôl ystyried effaith economaidd yr amodau tywydd yn ogystal ag effaith amgylcheddol unrhyw amrywiad neu ataliad o'r gofynion,
 - (iii) manylion yr ataliad neu'r amrywiad, a
 - (iv) am ba gyfnod y bydd yr ataliad neu'r amrywiad yn gymwys, ar yr amod na chaiff y cyfnod barhau am fwy na dau fis,

ac os felly, rhaid i unrhyw fuddiolwr yn yr ardal honno o Gymru gydymffurfio â'r gofyniad fel y'i hamrywiwyd yn y cyfarwyddiadau neu, yn achos ataliad o'r gofyniad, ni fydd angen i ffermwr gydymffurfio â'r gofyniad yn ystod y cyfnod a bennir.

(2) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi cyfarwyddiadau o'r fath, ym mha bynnag ffordd yr ystyriant yn briodol er mwyn eu dwyn i sylw'r bobl y mae'n debygol yr effeithir arnynt, bob tro y tybiant fod amodau tywydd o'r fath yn cyfiawnhau hynny.

(3) Yn y paragraff hwn—

mae "gwaith maes mecanyddol" ("*mechanical field operation*") yn cynnwys unrhyw waith cynaeafu, trin tir neu daenu (gan gynnwys taenu tail neu slyri) a phob gweithgarwch gyda cherbydau ar y tir dan sylw.

Cynnal deunydd organig yn y pridd

7.—(1) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), rhaid i fuddiolwr, ar unrhyw arwynebedd amaethyddol, beidio â llosgi unrhyw weddillion cnwd o fath a bennir yn Atodlen 1 i Reoliadau Gweddillion Cnydau (Llosgi) 1993(4) oni losgir y gweddillion hynny at ddibenion—

- (a) rheoli clefyd neu blâu planhigion pan fo hysbysiad wedi ei gyflwyno o dan erthygl 32 o Orchymyn Iechyd Planhigion (Cymru) 2006(5);
- (b) addysg neu ymchwil; neu
- (c) gwaredu gweddillion tas wellt neu fêls sydd wedi chwalu.

(2) Rhaid i fuddiolwr gael caniatâd Gweinidogion Cymru cyn dechrau llosgi at ddibenion is-baragraff (1)(b) neu (c).

8. Rhaid i fuddiolwr, ar unrhyw arwynebedd amaethyddol, beidio â llosgi—

- (a) unrhyw weddillion cnwd o fath a bennir yn Atodlen 1 i Reoliadau Gweddillion Cnydau (Llosgi) 1993, y mae esemptiad a bennir ym mharagraff 7(1)(a) neu (b) yn gymwys iddynt;
- (b) unrhyw weddillion had llin;

ac eithrio'n unol â'r cyfyngiadau a'r gofynion a bennir yn Atodlen 2 i'r Rheoliadau hynny.

Llosgi grug a glaswellt

9.—(1) Rhaid i fuddiolwr beidio â chychwyn llosgi grug, glaswellt garw, rhedyn neu goed llus (*Vaccinium*) ar unrhyw dir rhwng machlud a chodiad haul.

(2) Rhaid i ffermwr beidio â llosgi grug, glaswellt garw, rhedyn neu goed llus—

- (a) oni fydd cynllun llosgi wedi ei baratoi ac y bwriedir llosgi yn unol â darpariaethau'r cynllun hwnnw;
- (b) onid oes, yn y man lle mae'r llosgi'n digwydd, nifer digonol o bersonau a chyfarpar i reoli a rheoleiddio'r llosgi yn ystod y cyfnod gweithredu cyfan;
- (c) oni fydd y buddiolwr, cyn cychwyn llosgi ac yn ystod y cyfnod gweithredu cyfan, yn cymryd pob rhagofal rhesymol i osgoi niwed neu ddifrod i dir cyfagos neu, i unrhyw berson neu wrthrych sydd ar y tir hwnnw;
- (d) oni fydd y buddiolwr, o fewn dim llai na 24 awr a dim mwy na 72 awr cyn dechrau llosgi ar unrhyw dir, wedi rhoi hysbysiad ysgrifenedig o'r dyddiad neu'r dyddiadau, yr amser a'r lleoliad, ac o arwynebedd y man y bwriedir ei losgi—
 - (i) i unrhyw berson sydd â buddiant yn y tir hwnnw fel perchennog neu fel meddiannydd, a
 - (ii) ac eithrio yn achos unrhyw losgi a wneir ar dir rheilffordd, i unrhyw berson arall y gwyddys, neu y gellid gyda diwydrwydd rhesymol ddarganfod, ei fod yn gyfrifol am unrhyw dir cyfagos i'r tir y bwriedir llosgi arno.

(3) Rhaid i fuddiolwr beidio â llosgi grug, glaswellt garw, rhedyn neu goed llus—

- (a) ar dir sydd o fewn ardal ucheldirol, yn ystod y cyfnod mewn unrhyw flwyddyn rhwng 16 Mawrth a 31 Hydref, y ddau ddyddiad yn gynwysedig; neu
- (b) ar unrhyw dir arall, yn ystod y cyfnod mewn unrhyw flwyddyn rhwng 1 Ebrill a 30 Medi, y ddau ddyddiad yn gynwysedig,

(4) O.S. 1993/1366.

(5) O.S. 2006/1643 (Cy. 158) fel y'i diwygiwyd ddiwethaf gan O.S. 2014/2368 (Cy. 231).

ac eithrio o dan ac yn unol â thrwydded a roddwyd yn unol â rheoliad 7 o Reoliadau Llosgi Grug a Glaswellt etc. (Cymru) 2008(6).

Asesiad effaith amgylcheddol

10.—(1) Rhaid i fuddiolwr beidio â chychwyn na chyflawni prosiect tir heb ei drin, na phrosiect ailstrwythuro—

(a) yn groes i reoliad 4 o'r Rheoliadau AEA (Amaethyddiaeth), neu

(b) yn groes i reoliad 8 o'r Rheoliadau hynny.

(2) Rhaid i fuddiolwr beidio â gweithredu'n groes i unrhyw hysbysiad atal sydd wedi ei gyflwyno iddo o dan reoliad 24 o'r Rheoliadau AEA (Amaethyddiaeth).

(3) Rhaid i fuddiolwr, heb esgus rhesymol, beidio â thorri unrhyw ofyniad mewn hysbysiad adfer a gyflwynir iddo o dan reoliad 26 o'r Rheoliadau AEA (Amaethyddiaeth).

(4) Yn y paragraff hwn, mae i “prosiect tir heb ei drin” (“*uncultivated land project*”) yr ystyr a roddir i'r term gan reoliad 2(1) o'r Rheoliadau AEA (Amaethyddiaeth).

(5) Yn paragraff hwn, ystyr “y Rheoliadau AEA (Amaethyddiaeth)” (“*the EIA (Agriculture) Regulations*”) yw Rheoliadau Asesu'r Effeithiau Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) (Cymru) 2007(7)

11.—(1) Rhaid i fuddiolwr, ar unrhyw dir, beidio â chyflawni gwaith neu weithrediadau sy'n ymwneud â phrosiect perthnasol—

(a) oni roddwyd caniatâd ar gyfer y prosiect hwnnw gan y corff coedwigaeth priodol neu gan yr awdurdod priodol; a

(b) oni chyflawnir y prosiect yn unol â'r caniatâd (gan gynnwys unrhyw amodau y mae'r caniatâd yn ddarostyngedig iddynt).

(2) Rhaid i fuddiolwr beidio â chyflawni gwaith mewn perthynas â phrosiect perthnasol yn groes i ofyniad i atal y gwaith hwnnw mewn hysbysiad gorfodi a gyflwynwyd yn unol â rheoliad 20 o'r Rheoliadau AEA (Coedwigaeth).

(3) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (2), rhaid i fuddiolwr, y cyflwynwyd hysbysiad gorfodi iddo yn unol â rheoliad 20 o'r Rheoliadau AEA (Coedwigaeth), gyflawni unrhyw fesur sy'n ofynnol gan yr hysbysiad gorfodi, o fewn y cyfnod a bennir yn yr hysbysiad gorfodi.

(4) Yn y paragraff hwn—

(a) mae i'r ymadroddion “yr awdurdod priodol” ac “y corff coedwigaeth priodol” yr ystyron a roddir, yn eu trefn, i “the appropriate authority” a “the appropriate forestry body” gan reoliad 2(1) o'r Rheoliadau AEA (Coedwigaeth), ac mae i “prosiect perthnasol” yr ystyr a roddir i “relevant project” gan reoliad 3(1) o'r Rheoliadau hynny; a

(b) ystyr “y Rheoliadau AEA (Coedwigaeth)” (“*the EIA (Forestry) Regulations*”) yw Rheoliadau Asesu Effeithiau Amgylcheddol (Coedwigaeth) (Cymru a Lloegr) 1999(8).

Cadw nodweddion tirwedd – henebion cofrestredig

12.—(1) Yn ddarostyngedig is-baragraff (3), ni chaff buddiolwr, heb ganiatâd o dan adran 2(3) o Deddf Henebion a Mannau Archeolegol 1979(9), gyflawni unrhyw waith fel a ganlyn—

(6) O.S. 2008/1081 (Cy. 115).

(7) O.S. 2007/2933 (Cy. 253) a ddiwygiwyd gan O.S. 2013/755 (Cy. 90).

(8) O.S. 1999/2228. Diwygiwyd rheoliad 2(1) gan erthygl 4(2) o Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Swyddogaethau) 2013, (O.S. 2013/755 (Cy.90)) a pharagraff 99(2) o Atodlen 4 i'r Gorchymyn hwnnw. Gwnaed diwygiadau eraill, ond nid oes yr un ohonynt yn berthnasol.

(9) 1979 p.46.

- (a) unrhyw waith sy'n peri dymchwel neu ddinistrio neu unrhyw ddifrod i heneb gofrestredig;
- (b) unrhyw waith at y diben o symud neu atgyweirio heneb gofrestredig neu unrhyw ran ohoni;
- (c) unrhyw waith at y diben o wneud unrhyw newid neu ychwanegiadau i heneb gofrestredig neu unrhyw ran ohoni;
- (d) unrhyw weithrediadau gorlifo neu dipio ar dir sydd â heneb gofrestredig ynddo, arno neu oddi tano.

(2) Yn ddarostyngedig is-baragraff (3), pan fo buddiolwr yn cyflawni unrhyw waith y mae caniatâd heneb gofrestredig yn ymwneud ag ef, rhaid i'r buddiolwr gydymffurfio â phob amod sydd ynghlwm wrth y caniatâd hwnnw.

(3) Nid yw is-baragraffau (1) a (2) yn gymwys os gall buddiolwr ddangos—

- (a) mewn perthynas â gwaith a waherddir o dan baragraff (1)(a), fod y buddiolwr wedi cymryd pob rhagofal rhesymol ac wedi arfer pob diwydrwydd dyladwy i osgoi neu rwystro difrodi'r heneb;
- (b) mewn perthynas â gwaith a waherddir o dan baragraff (1)(a) neu (c), nad oedd y buddiolwr yn gwybod, ac nad oedd ganddo reswm i gredu, fod yr heneb o fewn y man yr effeithid arno gan y gwaith neu, yn ôl fel y digwydd, ei bod yn heneb gofrestredig; ac
- (c) mewn perthynas ag unrhyw waith o dan is-baragraff (1) neu (2), fod angen gwneud y gwaith ar frys er lles diogelwch neu iechyd a bod hysbysiad o'r angen i wneud y gwaith wedi ei ro i Weinidogion Cymru cyn gynted ag yr oedd yn rhesymol ymarferol.

(4) Yn y paragraff hwn, mae i "heneb gofrestredig" ("*scheduled monument*") yr ystyr a roddir i "scheduled monument" yn adran 1(11) o Ddeddf Henebion a Mannau Archeolegol 1979, a rhaid dehongli "caniatâd heneb gofrestredig" ("*scheduled monument consent*") yn unol ag adrannau 2(3) a 3(5) o'r Ddeddf honno.

Cadw nodweddion tirwedd eraill

13.—(1) Ac eithrio pan fo is-baragraff (2) neu (3) yn gymwys, ni chaiff ffermwr symud ymaith, dinistrio na difrodi waliau cerrig, cloddiau cerrig, perthi, cloddiau, ffensys llechi, pyllau dŵr na ffosydd heb ganiatâd ymlaen llaw gan—

- (a) Gweinidogion Cymru,
- (b) unrhyw awdurdod arall, gan neu o dan unrhyw ddeddfiad, fel yr hysbysir i'r buddiolwr gan Weinidogion Cymru pan fo'r buddiolwr yn gwneud cais iddynt am ganiatâd.

(2) Caiff buddiolwr symud ymaith nodwedd gerrig, neu dynnu cerrig allan o nodwedd gerrig—

- (a) er mwyn lledu bwlch presennol yn y nodwedd gerrig i ddim mwy na 10 metr i ddarparu mynediad i'r tir ar gyfer peiriannau neu dda byw, ond rhaid i bennau'r nodwedd, a grëir gan y weithred o'i lledu, gael eu gorffen gyda wyneb fertigol; neu
- (b) os rhoddodd Gweinidogion Cymru ganiatâd ysgrifenedig i'r buddiolwr wneud hynny oherwydd eu bod o'r farn bod symud yn angenrheidiol yn yr amgylchiad penodol dan sylw.

(3) Caiff buddiolwr ledu bwlch presennol mewn perth, clawdd neu ffos i ddim mwy na 10 metr i ddarparu mynediad i'r tir ar gyfer peiriannau neu dda byw, ond rhaid i ben y berth, clawdd neu ffos, a grëir gan y weithred o ledu, gael ei orffen gyda wyneb fertigol.

(4) Rhaid i fuddiolwr beidio â thrin tir o fewn 1 fetr i berth, clawdd neu gwrs dŵr cyfagos i arwynebedd amaethyddol.

(5) Rhaid i fuddiolwr beidio â symud ymaith unrhyw berth, yn groes i reoliad 5(1) neu (9) o Reoliadau Perthi 1997(10).

(10) O.S. 1997/1160. Gwnaed diwygiadau, nad oes yr un ohonynt yn berthnasol.

(6) Rhaid i fuddiolwr beidio â thorri gorchymyn cadw coed a wnaed o dan adran 198(1) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990(11), drwy—

- (a) dorri coeden i lawr, ei dadwreiddio neu ei dinistrio'n fwriadol; neu
- (b) difrodi yn fwriadol, brigdorri neu dorri canghennau coeden mewn modd sy'n debygol o'i dinistrio.

(7) Yn y paragraff hwn—

ystyr “cais datblygu gwledig” (“*rural development application*”) yw cais i Weinidogion Cymru i ymuno mewn ymrwymiad datblygu gwledig;

ystyr “ceisydd datblygu gwledig” (“*rural development applicant*”) yw unrhyw berson sy'n gwneud cais datblygu gwledig;

ystyr “clawdd cerrig” (“*stone faced bank*”) yw clawdd bridd gyda gwaith cerrig ar un wyneb. mae “ffos” (“*ditch*”) yn cynnwys ffos sych;

mae “nodwedd gerrig” (“*stone feature*”) yn cynnwys wal gerrig, clawdd cerrig a ffens lechi;

ystyr “perth” (“*hedgerow*”) yw unrhyw berth sydd â'i lled mwyaf yn 10 metr neu'n llai;

ystyr “pwll dŵr” (“*pond*”) yw corff o ddŵr sy'n digwydd yn naturiol, neu a grëwyd o dan ymrwymiad datblygu gwledig, gydag arwynebedd o hyd at 0.1 hectar;

ystyr “taliad datblygu gwledig” (“*rural development payment*”) yw unrhyw daliad a wneir gan Weinidogion Cymru o dan Deitl III o'r Rheoliad Datblygu Gwledig;

ystyr “wal gerrig” (“*stone wall*”) yw wal gerrig draddodiadol, ac mae'r term yn cynnwys “wal Penclawdd” a “perth Sir Benfro”;

ystyr “wal Penclawdd” neu “perth Sir Benfro” (“*Penclawdd wall*” neu “*Pembrokeshire hedge*”) yw clawdd pridd gyda gwaith cerrig ar ei ddau wyneb;

ystyr “ymrwymiad datblygu gwledig” (“*rural development commitment*”) yw ymrwymiad a roddir i Weinidogion Cymru gan geisydd datblygu gwledig, i gydymffurfio ag unrhyw ofyniad sy'n amod cael taliad datblygu gwledig;

Cadw nodweddion tirwedd – gwahardd torri perthi a choed

14.—(1) Ac eithrio pan fo is-baragraffau (2), (3), (4) neu (5) yn gymwys, rhaid i fuddiolwr beidio â thorri neu docio unrhyw berth neu goeden ar ddaliad yn ystod y cyfnod sy'n dechrau gydag 1 Mawrth ac diweddu ar 31 Awst.

(2) Caiff ffermwr dorri neu docio perth neu goeden ar unrhyw adeg—

(a) os yw'n angenrheidiol torri neu docio'r berth neu'r goeden oherwydd—

- (i) ei bod yn bargodi dros briffordd neu ffordd neu lwybr troed arall sy'n agored i'r cyhoedd, gan beryglu neu rwystro mynediad cerbydau neu gerddwyr;
- (ii) ei bod yn rhwystro, neu'n ymyrryd â, gwelededd gyrwyr cerbydau, neu'r golau o lamp gyhoeddus;
- (iii) ei bod yn bargodi dros briffordd gan beryglu neu rwystro mynediad marchogion ceffylau; neu

(b) os yw'n angenrheidiol ei thorri neu'u thocio—

- (i) oherwydd ei bod yn farw, yn afiach, wedi ei difrodi, neu wedi gwreiddio'n anniogel, ac
- (ii) oherwydd ei chyflwr, gan fod y goeden neu'r berth, neu ran ohoni, yn debygol o achosi perygl drwy gwmpo ar y briffordd neu'r llwybr troed; neu

(11) 1990 p.8.

- (c) os torrir neu docio er mwyn cynnal ffos; neu
- (d) os yw'r goeden mewn perllan,

ac nad yw'r buddiolwr yn tarfu ar unrhyw adar sy'n nythu yn y berth neu'r goeden.

(3) Caiff buddiolwr blygu perthi a phrysgoedio perthi a choed—

- (a) yn ystod y cyfnod sy'n dechrau ar 1 Mawrth ac yn diwedd ar 31 Mawrth os nad yw'r buddiolwr yn tarfu ar unrhyw adar sy'n nythu yn y berth neu'r goeden; neu
- (b) yn ystod y cyfnod sy'n dechrau ar 1 Mawrth ac yn diwedd ar 30 Ebrill os yw Gweinidogion Cymru wedi rhoi caniatâd ysgrifenedig i'r buddiolwr wneud hynny, gan fod Gweinidogion Cymru o'r farn bod hynny'n angenrheidiol at ddibenion cystadleuaeth neu ddigwyddiad hyfforddi.

(4) Caiff buddiolwr docio perth â llaw yn ystod cyfnod o chwe mis sy'n dechrau gyda'r diwrnod ar ôl y diwrnod y plygwyd y berth.

(5) Caiff buddiolwr dorri neu docio perth neu goeden ar dir â'r yn ystod Awst os yw'r buddiolwr yn plannu cnydau â'r gaeaf ar y tir hwnnw, yn rhan o drefniadau ffermio arferol y buddiolwr, ac os nad yw'r buddiolwr yn tarfu ar unrhyw adar sy'n nythu yn y berth.

Cadw nodweddion tirwedd –cwmpo coed

15.—(1) Rhaid i fuddiolwr beidio â chwmpo coeden heb awdurdod trwydded gwmpo coed, mewn amgylchiadau pan fo trwydded gwmpo yn ofynnol o dan adran 9(1) o Ddeddf Coedwigaeth 1967⁽¹²⁾.

(2) Ni chaiff buddiolwr, heb esgus rhesymol, beidio â chymryd pa bynnag gamau sy'n ofynnol gan hysbysiad a roddir iddo o dan adran 24 o Ddeddf Coedwigaeth 1967 (hysbysiad i fynnu cydymffurfiaeth ag amodau neu gyfarwyddiadau)⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ 1967 p.10, fel y'i diwygiwyd gan adran 46(3) o Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000 (p.37), a pharagraff 2 o Atodlen 4 i'r Ddeddf honno, a chan erthygl 4(1) o Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Swyddogaethau) 2013 (O.S. 2013/755 (Cy.90)) a pharagraff 53 o Ran 1 o Atodlen 2 i'r Gorchymyn hwnnw mewn perthynas â Chymru.

⁽¹³⁾ Fel y'i diwygiwyd ddiwethaf gan erthygl 4(1) o Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Swyddogaethau) 2013 (O.S. 2013/755 (Cy.90)) a pharagraff 64 o Ran 1 o Atodlen 2 i'r Gorchymyn hwnnw.